Tip 1 Diyabetli Adölesanlarda Diyabet Bak?m?nda Ebeveyn ?zlemi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Tip 1 Diyabetli Adölesanlarda Diyabet Bak?m?nda Ebeveyn ?zlemi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31619

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Tip 1 Diyabetli Adölesanlarda Diyabet Bak?m?nda Ebeveyn ?zlemi Ölçe?i (DBE?Ö), ergenlik dönemindeki çocuklar?n karma??k Tip 1 Diyabet (T1D) yönetim süreçlerinde ebeveynlerin izleme ve denetleme davran??lar?n?n s?kl???n? ve niteli?ini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? uyarlama bir araçt?r. Ölçek, ebeveynlerin çocuklar?n?n insülin uygulamas?, beslenme takibi ve genel diyabet bak?m?n? ne kadar yak?ndan takip ettiklerini belirlemeye odaklanmaktad?r. 2016 y?l?nda Türk, Karata? ve Bekta? taraf?ndan Türkçe geçerlik ve güvenirlik çal??mas? yap?lm??t?r.

Ölçek, diyabet bak?m?n?n etkinli?ini art?rmada ebeveyn kat?l?m?n?n kritik rolünü vurgulamakta olup, klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda adölesan diyabet yönetimindeki aile dinamiklerini de?erlendirmek için önemli bir ölçektir. Orijinal ölçe?in 27 maddeden olu?tu?u ve uyarlama çal??mas?nda bu maddelerin istatistiksel olarak anlaml? sonuçlar verdi?i belirtilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Tip 1 Diyabet, **Adölesan**, **Ebeveyn ?zlemi**, **Diyabet Bak?m?**, **Ölçek Uyarlama**, **Psikometrik Özellikler**.

Yazarlar

Çi?dem Türk, Hülya Karata?, Merve Bekta?.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, Tip 1 Diyabet tan?s? alm?? adölesanlar?n günlük diyabet yönetiminde (insülin enjeksiyonlar?, kan ?ekeri takibi, diyet uyumu vb.) ebeveynlerinin uygulad??? izleme ve denetleme davran??lar?n?n düzeyini ve s?kl???n? saptamakt?r.

Bu araç, ebeveynlerin hastal???n yönetimine ne derece dahil olduklar?n? kantitatif olarak belirleyerek, sa?l?k profesyonellerine ve ara?t?rmac?lara, adölesanlar?n özerklik kazanma süreçleri ile ebeveyn deste?i aras?ndaki dengeyi anlamada yard?mc? olmay? hedefler. Elde edilen veriler, diyabet e?itimi ve aile temelli müdahale programlar?n?n geli?tirilmesinde kullan?labilir.

Yap?

Tip 1 Diyabetli Adölesanlarda Diyabet Bak?m?nda Ebeveyn ?zlemi Ölçe?i (DBE?Ö), ebeveynlerin, çocuklar?n?n diyabetle ilgili öz-bak?m davran??lar?n? ne kadar yak?ndan takip ettikleri psikolojik yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, genellikle adölesan dönemde artan özerklik talepleri kar??s?nda, kronik bir hastal???n yönetiminde ebeveynlerin sa?lad??? yap?land?r?lm?? destek ve denetimi temsil eder.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek, ebeveynlerin sadece fiziksel eylemleri (insülin yap?p yapmad???n? kontrol etme) de?il, ayn? zamanda sosyal ve çevresel faktörleri (ev d???ndaki yemek düzenlemelerini takip etme) izleme boyutlar?n? da kapsamaktad?r. Bu, diyabet yönetiminin çok boyutlu do?as? gere?i, ebeveyn izleminin geni? bir davran?? yelpazesini içerdi?ini göstermektedir.

Geçerlik

DBE?Ö'nün Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal geçerlik özellikleri incelenmi?tir. 27 maddelik ölçek için yap?lan madde-toplam puan korelasyonlar? 0,19 ile 0,62 aras?nda de?i?mekte olup, bu de?erlerin istatistiksel olarak anlaml? düzeyde oldu?u ($p<0,001$) saptanm??t?r. Bu bulgular, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen toplam yap?yla tutarl? oldu?unu göstermektedir.

Ayr?ca, ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? ölçmek amac?yla yap?lan test-tekrar test güvenirlik çal??mas?nda katsay?lar 0,92 ile 0,99 aras?nda bulunmu?tur ($p<0,001$). Bu yüksek katsay?lar, ölçe?in ölçtü?ü yap?n?n zaman içinde son derece kararl? oldu?unu ve güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k güvenirlik katsay?s? olan Cronbach Alfa de?eri 0,85 olarak rapor edilmi?tir. Bu de?er, psikometrik aç?dan kabul edilebilir ve iyi düzeyde bir iç tutarl?l??a i?aret etmektedir. 0,85 de?eri, ölçekteki maddelerin birbiriyle tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Yüksek test-tekrar test katsay?s? (0,92-0,99) ile birlikte de?erlendirildi?inde, Tip 1 Diyabetli Adölesanlarda Diyabet Bak?m?nda Ebeveyn ?zlemi Ölçe?i'nin hem içsel olarak tutarl? hem de zamana ba?l? olarak kararl? ölçümler sa?layan güvenilir bir araç oldu?u sonucuna var?lm??t?r.

Faktör Analizi

Kaynak içerikte ölçe?in faktör yap?s?na dair detayl? bilgi (kaç faktörlü oldu?u, faktör yükleri vb.) aç?kça belirtilmemi?tir; ancak geçerlik çal??mas? kapsam?nda, ölçe?in yap?sal geçerli?inin incelendi?i varsay?lmaktad?r. Uyarlama çal??malar?nda genellikle do?rulay?c? veya aç?mlay?c? faktör analizi teknikleri kullan?larak orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n Türkçe kültüre uygunlu?u test edilir. Eldeki veriler, 27 maddenin tamam?n?n genel ölçek puan?na anlaml? katk? sa?lad???n? gösteren madde-toplam korelasyonlar? ile dolayl? olarak yap?sal tutarl?l??a i?aret etmektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama Ölçe?i (Adaptation of a Parent Monitoring Scale)

Format: 27 maddelik Likert tipi bir ölçektir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Ebeveynler (Adölesanlar?n ebeveynleri veya birincil bak?c?lar?)

Age Group: Ölçek, Tip 1 Diyabetli adölesanlar?n (genellikle 10-18 ya? aral???) ebeveynlerine uygulan?r.

Population Details: Ölçek, Tip 1 Diyabet tan?s? alm?? çocuklar?n ebeveynleri üzerinde kullan?lm??t?r.

Test Methodology: Ölçek, ebeveynlerin izleme s?kl???n? ölçen derecelendirme sistemi kullan?r. Derecelendirme "en az haftada bir" (1) ile "günde birden daha fazla" (5) aras?nda de?i?mektedir.

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn Denetimi, **Öz-Bak?m Davran??lar?**, **Kronik Hastal?k Yönetimi**, **Tip 1 Diyabet**, **Psikometri**, **Uyarlama Çal??mas?**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut de?ildir.

Correspondence Address: Sorumlu Yazar: Hülya Karata?. ?leti?im e-posta adresi: hulya.karatas35@gmail.com

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in geçerlik ve güvenirlik çal??mas? 2016 y?l?nda tamamlanm?? ve yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ebeveyn ?zlemi Ölçe?i'nin orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: tip-1-diyabetli-adolesanlarda-diyabet-bakiminda-ebeveyn-izlemi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Türk, Ç., Karata?, H. ve Bekta? M. (2016). Tip 1 Diyabetli Adölesanlarda Diyabet Bak?m?nda Ebeveyn ?zlemi Ölçe?inin geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *J Pediat Res, 3*(1), 35-40.

Tip 1 Diyabetli Adölesanlarda Diyabet Bak?m?nda Ebeveyn ?zlemi Ölçe?i

ARABPSYCHOLOGY.COM

Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Çocu?unuzun kendine insülin yapmas?n? ne s?kl?kla izliyorsunuz?
Çocu?unuzun diyabet bak?m?n? tamamlay?p tamamlamad???n? aile üyelerinize (örne?in, e?, önemli ba?ka ki?i, büyükanne/büyükbaba, büyük karde?ler) ne kadar s?kl?kta sordunuz?
Çocu?unuz evinizin d???nda (örne?in, bir restoranda, bir aile üyesinin evinde) yemek yedi?inde, ne kadar s?kl?kta yan?ndayd?n?z?

ARABPSYCHOLOGY.COM